

Zondagsschoolboekje

Titel: Een gelukkige avond

Auteur: E.R.

Illustrator:

Uitgever: Evangelische Vereeniging, Zutphen

Druk: 1

Jaar van uitgave: ca. 1910

EEN GELUKKIGE AVOND.

KERSTVERTELLING (*)

DOOR E. R.

Het Kerstfeest nadert. De Oostewind voorspelt dat het gunstige weer zal aanhouden. De zon schenkt vroolijkheid aan het eentonige sneeuwkleed dat de Geldersche heide dekt, en doet op dit oogenblik ('t middaguur) het haantje op den spitsen toren der Dorpskerk als een sterretje schitteren. Ook de langs den weg verspreide woningen, waaruit de rook gezellig opstijgt, genieten van hare vriendelijke stralen.

Een dier woningen onderscheidt zich door bijzondere netheid; zij behoort aan Harmen, den timmerman, sinds jaren meestersknecht bij denzelfden baas. Daar komt hij juist aanstappen de flinke kerel; hij heeft onder den arm een mand met gereedschap, dat hij in een paar dagen niet noodig zal hebben. Hij groet een boerenarbeider, die een zijweg afkomt, en deze roept hem toe: »de lucht staat gunstig buurman, mooi weer morgen!"

»Ja," antwoordt Harmen met een gelukkig gezicht,

(*) Voor die mijne Dorgeschiedenis lezen, zullen Harmen en Jenne geen onbekenden zijn.

2

»het laat zich aanzien dat wij weer eens recht feest zullen vieren — twee jaren geleden lagen mijne kinderen aan de mazelen en het vorige jaar was mijn' vrouw ziek, maar morgen hopen wij weer samen naar de kerk te gaan. Is bij jou alles wel, Arie?" »Goddank ja!" roept buurman hem toe, terwijl hij zijn erf opgaat.

Men heeft vader zien aankomen, reeds werd de deur zijner woning geopend.

Treden wij eenige oogenblikken later deze woning binnen. De vader en een viertal kinderen, twee meisjes en twee jongens, zitten aan de ordelijk gedekte tafel, waarop in het midden een schotel met kool is geplaatst; op een bord ligt een smakelijk stuk spek van hun eigen-gemest varken. Op dit laatste vooral zijn de blikken der kinderen gevestigd. Zij bekenen dat zij nog nooit zoo'n honger hebben gehad. Geen wonder — de jongens hebben hunne aangevangen vacantie zich reeds ten nutte gemaakt door op de bevroren beek schaatsen te rijden, en bij beurten de kleine Jenneke in een sleedje voortgeduwd. Het ijs maakt grage magen.

't Is een lust deze kinderen met hunne dikke roode wangen gade te slaan. De vader die, in zijn stoel geleund, rustig zijn pijpje rookt, kan zijne oogen niet van hen afhouden, en al denkt hij aan zijn oudsten zoon die hij juist twee jaren geleden door den dood moest verliezen, toch gevoelt hij zich innig dankbaar voor de zegeningen die overbleven.

Eindelijk kunnen zijne bedrijvige vrouw en Mieke, die haar heeft bijgestaan, mede komen aanzitten, en nu ontbloot Harmen zijn hoofd, en spreekt langzaam en eerbiedig: »Heer des hemels en der aarde, schenk Uwen zegen over deze Uwe liefdegaven, opdat ons zwak en

3

behoefte lichaam er door versterkt moge worden; versterk ook ons harte door Uwe nabijheid, opdat wij onze krachten mogen besteden in Uwen dienst, en tot eer van Uwen naam mogen leven — amen". Daarna vallen twee kinderstemmen in: "Heere, zegen deze spijs, amen". Nu worden de borden toegeschoven en de moeder vult ze met spijs. »Hoe is het Jenne" vraagt haar man, »worden wij van *daag* al getrakteerd?" »Ik heb voor twee dagen gekookt", antwoordt zij met een vergenoegd gezicht, »want — morgen tweemaal naar de kerk — ik zou niet weten hoe met alles klaar te komen, nu onze Geertje niet meer in huis is". »Moeder", valt Mieke in, je zult het gemakkelijker hebben als ik niet meer school hoef te gaan". »Zeker, kindlief," herneemt Jenne, »maar dit zal nog niet spoedig gebeuren; 't is ook niet nodig, want in je vrije uren ben je toch al een goede hulp voor me".

Allen eten met smaak, en Harmen verklaart dat de zuurkool en de slacht weer kostelijk uitgevallen is. Trouwens hij was aan goed eten gewoon, want zijne verstandige en bekwame huisvrouw weet dat een goed of slecht toebereid middagmaal invloed op de stemming der aanzittenden uitoefent, en zij verstaat de kunst om met weinig véél te doen.

Het middagmaal is afgelopen. Harmen ziet naar de klok en ontdekt dat er nog tijd is om zijn pijpje uit te rooken, voor hij op het erf nog een en ander gaat verichten. Terwijl de jongens naar buiten geijld zijn om elkander met sneeuwballen te werpen, blijven de anderen nog zitten om vader gezelschap te houden. »Geertje is van morgen hier geweest" vertelt Jenne, »maar het

4

goede kind gunde zich zelfs den tijd niet om even te gaan zitten, want ook op de Pastorie is het heden druk". »Maar waarom dan op zulk een ongelegen tijd hier gekomen?" vraagt Harmen. »Ja, man, dit kan ik je onmogelijk vertellen," antwoordde zij lachende, dit is mijn geheim". »En zal ik het *nooit* te weten komen?" »Wel zeker, maar je moet geduld hebben", zegt ze, en wenkt met de oogen dat de kinderen het niet weten mogen. Maar toen hij de deur uitgaat, volgt zij hem op het erf en herneemt: »Geertje heeft voor Mevrouw ons plan om de kinderen met een Kerstboom te verrassen, niet kunnen verzwaren, en nu zond Mevrouw een mand vol aardigheden om aan den boom te hangen, nou — 't viel op een gloeiende plaat, want ik vreesde erg dat wij te weinig gekocht hadden om den boom vol te krijgen". »Welk een zegen", antwoordt Harmen, terwijl hij de spade opneemt om de sneeuw hier en daar weg te ruimen. »Welk een zegen, dat zij in haren eersten dienst zulk eene goede Mevrouw mocht aantreffen".

TWEDE FEESTDAG.

De eerste Kerstdag was naar den wensch der ouders afgelopen, doch de kinderen verwachtten nog méér van het *heden*, want hunne moeder had hun eenige dagen te voren beloofd dat zij op den tweeden Kerstdag 's avonds oliekoeken zou bakken.

Ouders en kinderen zijn uit de ochtendkerk thuis gekomen. De kachel brandt, reeds begint het water te koken, en 't duurt niet lang of allen worden door een warm kop koffie verkwikt. »Moeder", vraagt de oudste jongen, terwijl hij zijn boterham doorsnijdt, »nou bak je

5

van avond oliekoeken, niet waar?" »Neen, Huib, van avond niet." »Waarom niet", zegt zijn broertje, met een teleurgesteld gezicht zijne moeder aanziende, »je hebt het toch beloofd". Ik zal mijne belofte stellig vervullen", antwoordt Jenne, »maar op een' anderen dag — stelt je gerust, kinderen, wij zullen heden avond *toch* feest vieren". »Wat komt er dan?" vraagt Huib. »Ja", zegt Harmen op grappigen toon, »dat zul je nog niet te weten komen .. dit is moeders geheim."

Terwijl de kinderen zich met den hond vermaakten bleven de ouders nog praten, totdat Jenne plotseling opstond haren man toefluisterende: »denk er aan, wij hebben nog veel te doen". »'t Is waar ook," zegt hij, insgelijks opstaande, en de voordeur uitgaande, om door een achterdeurtje het geheimzinnig gesloten kamertje in te treden.

Nu moest Jenne zorgen dat de kinderen weg kwamen. »Jongens", beveelt zij, nadat zij een blikken trommel uit de kast heeft genomen, »naar het dorp om krentekoeken en is de boodschap gedaan, ga dan naar tante Rika, en daar moogt ge aan de kinderen een dozijn van de koeken mede deelen". »Best, moeder", antwoordt Huib, »dan zetten wij de trommel in de slede en spannen fannij er voor". Nauwelijks heeft de hond begrepen dat hij zal uitgaan, of hij vliegt de kamer uit en krabbelt ongeduldig tegen de deur tot die geopend is. Ook de meisjes worden uitgezonden en nu moeten de ouders zich reppen om met alles klaar te zijn als de kinderen terugkeeren.

In het nevenvertrekje staat reeds een aardig mast-boompje in een stevige bak geplant. Terwijl Harmen de kaarsjes aan de takken vasthecht, hangt Jenne de geschenken op. Daar hooren zij voetstappen buiten de

6

deur — zouden de kinderen al terug zijn? Neen, er wordt getikt... een man zet iets in huis, en spoedt zich weg. »Van mijne goede Mevrouw!" roept Jenne getroffen uit zoodra zij het adres ziet, »al is zij oud en zwak, toch vergeet ze hare vroegere dienstbode niet. — Juist wat wij noodig hebben", herneemt zij zoodra de deus geopend is en zij die ontpakt. — »Bouffantes en wollen doekjes, een bus chocolaad, een boek en... een brief van haar zelf. Ja, die *moet* ik lezen al zou de boel er door in de war loopen — ga jû maar voort Harmen en luister onderwijl".

Zij las: »Beste Jenne, toen gisteren de boterboer aanschelde, liet ik hem in de spreekkamer komen om naar U en de Uwen te informeren en ik vernam met blijdschap dat alles wel is, zoodat het zich laat aanzien, gij thans weer eens een vroolijk Kerstfeest zult mogen vieren. Als gij de wollen artikelen soms niet noodig mocht hebben, dan kunt gij ze hier in de U bekende winkel voor andere dingen inruilen. Ook ik gevoel mij in den laatsten tijd vrij wel onschoon mijne krachten langzaam minder worden. Wat kan eene oude van dagen anders verwachten! Ik heb echter het voorrecht opgeruimd en goedsmoeds te zijn, gedachtig aan de woorden van den dichter van Gezang 257. »Wat zegt het, zoo 'k met blij ontzag. Op uw gené mag hopen, Dat d' aardsche mensch van dag tot dag Deeze kranke hut ziet sloopen? Zoo slechts verjongd van dag tot dag, De nieuwe mensch meer leven mag En wasdom mag verwerven; Zoo Gij, o God! mij rijp bevindt en nog mijn herfst een bloemknop wint, Die open gaat bij 't sterven."

Onder het schrijven van deze regelen valt mij in U

dezen vervolgbandel van onze Evangelische gezangen te zenden; hebt gij ze in de Kerk niet noodig, dan zullen ze U toch bij Uwen huiselijken Godsdienst menigmaal tot stichting kunnen zijn. Groet man en kinderen van mij en geloof mij steeds,

Uwe oude Vriendin,
Mevrouw de Weduwe VAN HEUVEL,
geb. VAN BRAKEL.

»Jenne veegde hare oogen af, en Harmen zeide: »Mevrouw heeft iets heel bijzonders, 't is of hare gemeenzaamheid met ons het ontzag dat ik voor haar gevoel, doet toenemen." »Zoo gaat het mij ook," antwoordt zij, »dit komt, geloof ik, door dat hare daden in overeenstemming zijn met hare woorden, zij is onze meerdere in alles. Ik ken haar van nabij, nooit zal ik vergeten hoe geduldig zij hare smart droeg, toen zij, na haar eenig kind te hebben verloren . . . toen de eerste schok voorbij was, wist zij weer elke zonnestraal op te vangen, en nog meer dan te voren, leefde zij voor anderen". »'t Is zoo", bevestigde hij, »maar nou niet langer gepraat, help mij eens vrouw, ik weet niet waar ik met alles blijven moet, op stuk van zaken hebben wij nog te véél". »Wel neen," zegt zij lachende en zich haastende om een tafeltje aan te dragen. »Wat niet aan den boom kan, leggen wij hierop neêr". »Je weet op alles raad", zegt hij. »Och", herneemt zij met zekeren trots in hare stem, »men moet in zijne jeugd bij delijge lui gediend hebben om van alles te leeren", en terwijl zij met schikken voortgaat vervolgt zij: »Ja, eene goede diens is de beste leerschool voor meisjes, daarom wensch ik dat onze Mieke en Jenneke óók onder de menschen

zullen komen, maar ook hierover zullen wij later nog wel eens spreken . . . kom aan", zoo eindigde zij, nadat zij eenige lekkernijen op het tafeltje had gelegd, »nu zijn we nog tijdig met alles klaar".

De meisjes zijn tehuis gekomen, de jongens niet. »Waar blijven zij?" vraagt Harmen. »Zij blijven gewoonlijk lang bij tante Rika" zegt Jenne geruststellend, en nadat zij nog eens naar de erwtensoep heeft gezien, die op de kachel staat te dampen, neemt zij den ontvangen brief uit haar naaikistje en zet zich neder om die nog eens over te lezen. Harmen volgt haar voorbeeld; hij slaat den nieuwen gezangbundel open en ziet dien in. Zoodra zij de brief dichtvouwde, zei hij: »Vrouw, luister eens even naar Gezang 198. Het lied van den goeden herder, naar Psalm 23". Mieke, die naast haren vader zit, staat op en kijkt over zijn schouder heen in het boek, maar zij let meer op de melodie van het lied dan op hetgeen wordt gelezen, en zij gelooft, dat zij deze zangnoten wel zal kunnen leeren, reeds heeft zij het voornemen opgevat er zich in te oefenen als zij alleen te huis is. Intusschen luistert hare moeder met stille aandacht naar hetgeen Harmen leest:

»De Heer is mijn Herder!
»Ik heb al wat mij lust,
Hij zal mij geleiden
Naar grasrijke weiden;
Hij voert mij al zachtken
Aan wat'ren der rust.

De Heer is mijn Herder!
Hij waakt voor mijn ziel:
Hij brengt mij op wegen

Van goedheid en zegen.
Hij schraagt m', als ik wankel,
Hij draagt m', als ik viel".

Harmen moest even ophouden, daarna ging hij voort met tranen in zijne stem:

»De Heer is mijn Herder . . ."

maar de kleine Jenne sprong op en ijde naar de voordeur, blijde uitroepende: »daar komen zij, ik hoor den hond blaffen". Hare moeder haastte zich nu om den schotel met erwtensoep te vullen, maar sprak in zich zelven: »er moet iets gebeurd zijn met de jongens, zij zijn zoo bedaard". Ja wel, zij had juist geraden: Huib hield zijn zakdoek aan zijn hoofd, die met bloed bevleekt was. »Gevallen?" vroeg zij. »Neen, moeder, hij heeft gevochten". »Gevochten . . . op dezen feestdag?" vraagt Harmen met gefronste wenkbrauwen. »Ja, vader", bracht Huib nu schielijk uit, »ik moest wel, want Levi, die leelijke jodenjongen, heeft ons eerst met sneeuwballen gegooid en toen wij deden alsof wij niets merkten omdat wij haast hadden, is hij met vuil gaan gooien en schold ons uit . . . ik vloog naar hem toe en gaf hem een slag — en toen sloeg hij heel valsch met een stok op mijn hoofd en maakte dat hij wegwam . . . maar morgen zal ik het hem betaald zetten". Jenne onderzocht de wond en zeide: »'t zal wel losloopen", terwijl zij een natten doek om zijn hoofd wond.

Toen de maaltijd was afgelopen begon Huib weer aan het voorgevallene te denken, en met een nijdig gezicht herhaalde hij, zijn broertje aanstootende: »Ik zal het den valschaard betaald zetten, daar kan hij op

rekenen". »Gij zult niet!" viel zijn vader in op gebiedenden toon. — Huib begon te schreien.

»O, Huib", hernam Harmen ernstig. »Wat val je mij bitter tegen, als ik wel eens hoor vertellen dat Levi en zijne broertjes door de schooljongens schandelijk geplaatst werden, heb ik altijd gemeend dat mijne kinderen zich daarna niet schuldig maakten, thans is mij het tegendeel gebleken. — Voor ons, die Christenen heeten en trouw ter kerk gaan, is zulk een langheid dubbel schandelijk, en daarom herhaal ik dat gij u op den armen jongen niet wreken moogt; ik verwacht van je dat je hem vergeven zult en . . . zijn beschermer zult willen zijn als ruwe jongens hem plagen, dit is Christenplicht, vergeet dit niet, Huib! Belooft je het mij?" vroeg hij, Huib zijn hand toestekende. Maar Huib bracht zijn hand aan zijn hoofd en snikte luid. Nu stootte zijne moeder hem aan en wenkte met hare oogen dat hij zoude antwoorden, doch Huib bewaarde een hardnekkig stilzwijgen. Zij naderde hem en met haren arm om zijnen hals geslagen, fluisterde zij hem toe: »mijn jongen, maak vader niet driftig door uwe koppigheid, het zou onze prettige avond gansch en al bederven". Hij zag haar met zijne betraande oogen vragend aan — zij kuste hem en herhaalde de herinnering aan de pret, die hem wachtte. Was het deze herinnering of was het de zachte stem zijner moeder, waardoor de goedhartige jongen plotseling tot inkeer werd gebracht en die hem deed uitroepen: »Moeder, neem nou meteen die doek maar van mijn hoofd, het was toch eigenlijk zoo erg niet en ik heb Levi ook wel eens geplaatst". Harmen was voorloopig omtrent zijnen zoon gerustgesteld en slak hem zijne hand toe; — de vrede was gesloten.

11

Een oogenblik later gaat Harmen de voordeur uit om door een achterdeurtje het nevenvertrekje in te komen. Daar ontsteekt hij de kaarsjes, die aan den Kerstboom hangen.

De invallende duisternis doet het licht door de reten der deur meer en meer zichtbaar worden, de kinderen merken het op en dra ontdekken zij dat het een ongevoel licht is dat daar flakkert. Wat zou dat zijn? zij worden nieuwsgierig. Huib geeft Jan een duw en naar het licht wijzende, zegt hij: »Ik zie, ik zie wat gij niet ziet!«. »Ik zie licht!« rucht zijn broertje uit met een geweldige stem, en nu is het sein gegeven om moeders geheim te ontdekken. Harmen opent de gesloten deur en — de Kerstboom vertoont zich, rijk beladen, en schitterend door gouden en zilveren sterren.

»Een Kerstboom! een Kerstboom! O, hoe prachtig, hoe prachtig!« juichten de kinderen, want zoo iets hadden zij in de onderlijke woning nog nooit bijgewoond.

Nadat zij onder blij gelach, alles van nabij bekeken en bewonderd hebben, en de kleinsten reeds grijpen naar de beladen takken, zegt hunne moeder: »Wij zullen eerst te zamen een Kerstlied zingen«. De vader vangt met zijn heldere basstem aan:

»Nog juicht ons toe die zaal'ge nacht,
Waar in 't gestart met nieuwe nacht,
En 't eng'lenheer met nieuwe vengd
Zich over Jezus' komst verheugt.

't Is hier, waar niets dan zonde woont,
Dat God Zijn welbehagen toont,
Geluk voor d' aard, den mensch gené,
Zoo juicht Gods Koor: Halleluja!

13

teruggekeerd. Gedurende hunne afwezigheid heeft Jenne de chocolade gereed gemaakt. Nu verschijnt het ganzenbord op de tafel met de pepernoten, en weldra zijn ouders en kinderen in het spel verdiept. Daar wordt de klink der voordeur opgelicht en eene lieve stem roept vroolijk: »goed volk!« Geertje treedt de kamer in. »Gunst Geertje!« zegt Jenne verrast, »jij hier van avond!« »Ja, moeder, ik zelf. Toen ik Mevrouw geholpen had om de kleintjes naar bed te brengen, zei Mevrouw dat ik nog een uurtje naar mijne ouders mocht gaan — nou, ik liet het mij niet tweemaal zeggen, want ik verlangde erg te vernemen hoe het met den Kerstboom was afgelopen!«.

Er viel nu voor Geertje heel wat te zien en te hooren, en ook zij ontving haar deel van den Kerstboom: een paar nette wollen handschoenen, die zij dadelijk aanpaste, betuigende dat zij precies goed waren.

»Maar zouden wij nog niet eens zingen?« vraagt Harmen, toen er een beetje rust was gekomen. Geertje en Mieke zeggen tegelijk dat zij dit »heerlijk« zouden vinden. Treffend door het gevoel en den eerbied waarmede door ouders en kinderen gezongen werd, klinkt nu het lied, op de school geleerd, het schoone beurtgezang: »Eere zij God! Eere zij God! Eere zij God in den hoogen, Vrede op aarde, In menschen een welbehagen!«.

Gelukkige avond! Ook de jongsten mochten opblijven. Het spel werd hervat, waaraan Geertje lustig deelnam, totdat een worp met de dobbelsteenen haar in de put bracht — juist toen de klok aanwees dat haar uurtje verstreken was.

Toen de kinderen hunne ouders goeden nacht kusten

12

Ons hart herhaalt nog eens dat lied,
Wij hooren 't, maar doorgronden 't niet,
Gené den mensch, Gods Zoon daalt neer,
Geluk, o aarde! God zij d' eer!.

GEZ. 114.

Nu worden de geschenken door de ouders uitgedeeld. Welk een vreugde! elk kind uit zich bij 't ontvangen, op eigen wijze. Huib draait zijn roode bouffante om den hals en zegt dat hij er nu uitziet als een prins. Jan bekent dat hij al lang naar zulk een mooi paard had verlangd. Jenneke ziet met verrukking haar popje aan. Mieke alleen zwijgt — zij heeft iets op 't hart en zal er voor uitkomen zodra hare stem kan gehoord worden. Zij had dien middag Trijntje, het lucifersmeisje, op den weg ontmoet; het kind liep te schreien. Mieke was naar haar toe gegaan, vragende waarom zij zoo bedroefd was, en het meisje had geantwoord dat zij bijna niets verkocht had en hare moeder haar nu weer slaan zoude. Mieke had deze ontmoeting niet kunnen vergeten. Eindelijk kon zij aan het woord komen en bracht nu schielijk uit: »Moeder, mag ik van het mijne wat aan Trijntje geven? Ik weet zeker, dat het arme kind van daag niets krijgen zal!«. Hare moeder stemde toe. »Dan geef ik haar dit warme doekje«, zegt Mieke met een blij gezicht. »En ik geef haar deze koek«, valt haar zusje in. »Van mij krijgt ze ook wat lekkers«, belooft Huib. »Ik geef haar een tol, ik heb er toch twee!« roept Jan uit.

»Alles heel goed bedacht«, zegt de moeder, er nog eenige dingen bijvoegende, »breng het haar dan maar dadelijk!«.

De kinderen hebben niet ver te loopen en zijn spoedig

14

betuigden allen, dat zij op zóoveel plezier niet gerekend hadden; en Mieke voegde er opgewonden bij: »Ja, moeder, wij hebben héel wat pret gehad, maar het blijde gezicht van Trijntje, toen zij onze geschenken zag, zal ik nooit vergeten!«.

Kerstmis, hoe schoon wijst gij oud en jong den weg aan om vroolijk feest te vieren! Wat toch maakt gelukkiger dan liefde ontvangen en — liefde geven!

»Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard geworden dat Hij Zijnen eengeboren zoon gegeven heeft. Indien God ons alzoo liefgehad heeft, dan zijn wij ook schuldig elkander lief te hebben!«.

Joh 3:9-11.

NASCHRIFT.

Huib bleef zijne belofte van Levi niet meer te zullen plagen, getrouw; want zijne ouders gevoelden zich na 't gebeurde gedrongen, hunne kinderen den duren christenplicht tegenover andersdenkende medemenschen, met zachten ernst aan te wijzen, en er hen telkens aan te herinneren. De schrandere en goedhartige jongen begreep hen, Huib werd de beschermer van Levi en zijne broertjes, als zij door andere jongens werden geplaagd of vernederd.

Bleek de spreuk: »Leeringen wekken — voorbeelden trekken», ten allen tijde waar te zijn hier kwam aan het licht dat ook het voorbeeld van een *knaap* iets *groots* kan uitwerken: de plagerijen der schooljongens hadden een einde genomen.

Prijs 1 Ex. 10 Ct — 25 Ex. f 2.-